

Avans Hogeschool

**Accountancy Breda
Voltijd en duaal**

Beperkte opleidingsbeoordeling

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding Accountancy Breda van Avans Hogeschool. De beoordeling is uitgevoerd door een visitatiepanel dat door NQA in opdracht van Avans Hogeschool is samengesteld. Het panel is in overleg met de opleiding samengesteld en is voorafgaand aan de visitatie goedgekeurd door de NVAO.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Het is opgesteld conform het *Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling* van de NVAO (22 november 2011) en het *NQA Protocol 2013 voor de beperkte opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 23 en 24 oktober 2013.

Het visitatiepanel bestond uit:

De heer prof. dr. H.F.D. Hassink RA (voorzitter, domeindeskundige)

De heer drs. H. Ploeger (domeindeskundige)

De heer B.J.C.G. de Kock AA (domeindeskundige)

De heer M. Teeken (studentlid)

Mevrouw drs. C.W.G.P. van Pelt, auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

Bij de aanvraag werd door de instelling een kritische reflectie aangeboden die naar vorm en inhoud voldeed aan de eisen van het desbetreffende beoordelingskader van de NVAO en aan de eisen van het *NQA Protocol 2013*.

Het panel heeft de kritische reflectie bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht. De kritische reflectie en alle overige (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie hebben het visitatiepanel in staat gesteld om tot een weloverwogen oordeel te komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 11 december 2013

Panelvoorzitter

prof. dr. H.F.D. Hassink RA

Panelsecretaris

drs. C.W.G.P. van Pelt

Samenvatting

Het visitatiepanel concludeert op basis van de visitatie dat de hbo-bacheloropleiding Accountancy van Avans Hogeschool van voldoende kwaliteit is. Het panel beoordeelt de opleiding als voldoende.

De vierjarige opleiding Accountancy van Avans Hogeschool wordt aangeboden als voltijd- en duale opleiding en wordt verzorgd in Breda.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De hbo-bacheloropleiding Accountancy van Avans Hogeschool leidt studenten op voor een startfunctie binnen het vakgebied van de accountant. Afgestudeerden van de bacheloropleiding kunnen aan de slag als zelfstandig financieel-administratief dienstverlener voor het (niet-controleplichtige) midden- en kleinbedrijf (MKB) of kunnen doorstromen naar de posthbo-opleiding tot Accountant-Administratieconsulent (AA) dan wel naar een universitaire opleiding tot Register Accountant (RA).

De eindkwalificaties van de opleiding zijn gebaseerd op de domeincompetenties van de Bachelor of Economics en de CEA (Commissie Eindtermen Accountancy) eindtermen. De kwalificaties zijn tot stand gekomen in overleg met het werkveld en het Accountancy (AC)-scholenoverleg en voldoen aan de internationale beschrijving van het bachelorniveau (Dublin descriptoren).

Studenten van de bacheloropleiding krijgen na afronding van de opleiding tot en met studiejaar 2012-2013 de titel Bachelor of Economics (BEC) en vanaf studiejaar 2013-2014 die van Bachelor of Business Administration (BBA).

Het panel beoordeelt standaard 1 als **voldoende**.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

De vierjarige bacheloropleiding Accountancy wordt aangeboden als voltijd- en duale opleiding en wordt verzorgd in Breda. De opleiding bestaat uit een propedeuse, een hoofdfase en een afstudeerfase. De eindkwalificaties van de opleiding, in combinatie met de beroepstaken en thema's, vormen het uitgangspunt voor het curriculum van de opleiding. De literatuur die de opleiding gebruikt is passend en relevant voor een hbo accountancy-opleiding. Het didactisch concept van de opleiding is goed uitgewerkt en er is voldoende variëteit aan werkvormen. Kennis, vaardigheden en houding ontwikkelen studenten in de verschillende onderwijsblokken door middel van hoor- en werkcolleges, beroepstaken, stages en projectopdrachten. De aangeboden kennis is van voldoende niveau.

Het panel ziet een aantal verbeterpunten zoals het sterker aanzetten van actuele (inter)nationale vakliteratuur, het inspelen op actuele ontwikkelingen en veranderingen binnen het vakgebied en blijvende aandacht voor de versterking van onderzoeksvaardigheden bij studenten.

De opleiding hanteert de wettelijke toelatingseisen en neemt maatregelen in de vorm van advies- en coachingsgesprekken om de aansluiting met het onderwijsprogramma zo optimaal mogelijk te laten zijn. Studenten worden in de opleiding goed begeleid.

Deze begeleiding bestaat uit vakinhoudelijke begeleiding, begeleiding in het kader van studieloopbaanbegeleiding, stagebegeleiding en begeleiding bij het afstuderen. De opleiding beschikt over een inhoudelijk deskundig en gemotiveerd docententeam. Veel docenten hebben naast het docentschap bij de opleiding Accountancy een baan in de beroepspraktijk. De voorzieningen waarover de opleiding beschikt zijn van een goed niveau.

Het panel beoordeelt standaard 2 als **voldoende**.

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

Het systeem van toetsing dat de opleiding hanteert is degelijk. De opleiding gebruikt een variëteit aan toetsvormen die passen bij de onderwijsvormen, de leerdoelen en de lesstof. De toetsen zijn van voldoende kwaliteit en alle competenties worden op meerdere momenten in het programma getoetst, op een steeds hoger niveau. De beoordeling is voor studenten inzichtelijk gemaakt in de module- en themawijzers en studenten krijgen feedback op het gemaakte werk. Het panel is positief over de instituutsbrede examencommissie en de toetscommissie van de opleiding Accountancy.

De opleiding slaagt er in ruim voldoende mate in de studenten de beoogde eindkwalificaties te laten realiseren. De afstudeeropdrachten zijn over het algemeen van voldoende kwaliteit en tonen aan dat studenten op bachelorniveau opdrachten kunnen uitvoeren die relevant zijn voor de beroepspraktijk. Het afnemend beroepenveld is tevreden over de kwaliteit van de afgestudeerden. Alumni geven aan dat de opleiding aansluit op hetgeen in de beroepspraktijk wordt gevraagd en op een eventuele vervolgopleiding.

Het panel beoordeelt standaard 3 als **voldoende**.

Op grond van de beoordelingen van de drie standaarden en de beslisregels van de NVAO beoordeelt het panel de opleiding als **voldoende**.

Inhoudsopgave

1	Basisgegevens van de opleiding	9
2	Beoordeling	11
	Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties	11
	Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	14
	Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	22
3	Eindoordeel over de opleiding	27
4	Aanbevelingen	29
5	Bijlagen	31
	Bijlage 1 Eindkwalificaties van de opleiding	33
	Bijlage 2 Overzicht opleidingsprogramma	35
	Bijlage 3 Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris	37
	Bijlage 4 Bezoekprogramma	41
	Bijlage 5 Bestudeerde documenten	43
	Bijlage 6 Overzicht bestudeerde afstudeerwerken	45
	Bijlage 7 Verklaring van volledigheid en correctheid	47

1 Basisgegevens van de opleiding

Administratieve gegevens van de opleiding

1. Naam opleiding zoals in CROHO	B Accountancy
2. Registratienummer in CROHO	ISAT-code: 34406 Brin-nummer: 07GR
3. Oriëntatie en niveau opleiding	Bachelor of Business Administration
4. Aantal studiepunten	B 240 EC
5. Afstudeerrichtingen (of majors en dergelijke)	Major (210 EC) Minor (30 EC)
6. Locatie(s)	Breda
7. Variant(en)	Voltijd en duaal
8. Datum vorige visitatie en datum besluit NVAO	Visitatie: 3 oktober 2007 Besluit NVAO: 16 juli 2008
9. Code of conduct	Ja

Administratieve gegevens van de instelling

1. Naam instelling	Avans Hogeschool
2. Status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs)	Stichting/ bekostigd hoger onderwijs
3. Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Instellingstoets kwaliteitszorg is afgenomen voorjaar 2013

Kwantitatieve gegevens over de opleiding

1. Uitval uit het eerste jaar	Cohort Variant	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	AC	50%	26,0%	51,1%	37,1%	43,3%	36,2%
2. Uitval uit de bachelor	Cohort Variant	2007	2008	2009	2010	2011	
	Voltijd	13,5 %	21,4 %	33,9 %	22,8 %	17,5%	
	Duaal	4,3%	18,5 %	6,3%	21,1 %	3,8%	
3. Rendement	Cohort Variant	2005	2006	2007	2008	2009	
	Voltijd	48,6 %	73,5 %	51,4%	35,7	47,5%	
	Duaal	81,3 %	63,9 %	82,0%	66,7	93,8%	

4. Docent
Kwaliteit

Graad	MA	PhD
Percentage	72%	0%

5. Student-
docentratio

Ratio	1:27

6. Contacturen¹

Studiejaar	1	Verbredingsfase (jaar 2)	Verdiepingsfase (jaar 3 en 4)
Contacturen	17	14,4	12,2

¹ De opleiding hanteert als definitie voor 'contactuur' een in het lesrooster opgenomen uur waarbij een docent fysiek aanwezig is.

2 Beoordeling

Het visitatiepanel beschrijft hieronder per standaard van het NVAO beoordelingskader de bevindingen, overwegingen en conclusies. Het eindoordeel over de opleiding volgt in hoofdstuk 3.

De bachelor opleiding Accountancy (AC) wordt in twee varianten aangeboden: voltijd en duaal. De meeste bevindingen, overwegingen en oordelen zijn hierop van toepassing, daar waar de voltijd verschilt met de duale variant is dat expliciet in de tekst aangegeven.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

Beroeps- en opleidingsprofiel

De voltijd- en duale opleiding Accountancy (AC) van Avans Hogeschool in Breda leidt studenten op voor beroepen binnen de financieel-administratieve dienstverlening met een specifieke focus op regionale verankering, ethiek en duurzaamheid.

De pijlers van het opleidingsprofiel zijn:

- De bachelor Accountancy van de Academie voor Algemeen en Financieel Management (AAFM) is voldoende inhoudelijk toegerust om succesvol door te kunnen stromen naar de vervolgopleidingen.
- De bachelor is voldoende toegerust om na de hbo-bacheloropleiding als startende professional aan de slag te gaan en taken op het gebied van financiële jaarverslaglegging, het inrichten en voeren van een financiële administratie en controle – op een ander niveau dan en zonder de wettelijke (controle)bevoegdheid van de AA en RA – te verrichten.

Afgestudeerden beschikken over een theoretische basis die hen in staat stelt te functioneren als zelfstandig financieel-administratief dienstverlener voor het (niet-controleplichtige) midden- en kleinbedrijf (MKB) of door te stromen naar de posthbo-opleiding tot Accountant-Administratieconsulent (AA) dan wel naar een universitaire opleiding tot Register Accountant (RA). Studenten die de opleiding AC afronden krijgen tot en met studiejaar 2012-2013 de titel Bachelor of Economics (BEC) en vanaf studiejaar 2013-2014 die van Bachelor of Business Administration (BBA).

Eindkwalificaties

In juni 2012 heeft het AC (Accountancy)-scholenoverleg, waarin een docent van AAFM zitting heeft, het *Beroeps- en opleidingsprofiel Hbo Accountancy (2012)* zodanig aangepast dat de vier pijlers van de BBA-standaard erin verwerkt zijn.

Naast 'kennis', één van de vier pijlers, is er ook ruimschoots aandacht binnen het beroeps- en opleidingsprofiel voor de andere pijlers van de BBA-standaard, namelijk 'onderzoekend vermogen', 'professioneel vakmanschap' en 'verantwoord handelen'. Door het tijdstip van aanpassing van het beroepsprofiel heeft de opleiding AC het curriculum aangepast, maar dit moet nog verder worden geïmplementeerd. Het in 2009 vastgestelde *Beroeps- en Opleidingsprofiel Hbo Accountancy*, dat gebaseerd is op de Bachelor of Economics, geldt vooralsnog als uitgangspunt. Voor de opleiding AC is op landelijk niveau een quick scan uitgevoerd om na te gaan of zij binnen de uitgangspunten van de BBA valt, dit is voor het overgrote deel reeds het geval. De opleiding richt zich op de volgende twee kaderstellingen:

1. De opleiding hanteert het competentieprofiel zoals dat is opgesteld door het AC-scholenoverleg en is vastgesteld door de Vereniging Hogescholen.
2. De opleiding AC neemt de CEA (Commissie Eindtermen Accountancy) eindtermen als (wettelijk) uitgangspunt voor de ontwikkeling van de competenties en toont via een aparte eindtermenmatrix de realisatie van de eindtermen via het curriculum aan. Dit is uitgewerkt in de matrix CEA Eindtermen Onderwijseenheden.

De zes eindkwalificaties van de opleiding AC, door de opleiding opleidingscompetenties genoemd, zijn: 1) aanspreekpunt zijn voor cliënten in het kader van de administratieve dienstverlening, 2) behartigen van fiscale belangen van de cliënt, 3) bijdrage aan de uitvoering van de algemene controle van de jaarrekening, 4) adviesbehoeften onderkennen, signaleren en vervullen, 5) adequaat functioneren binnen een accountantskantoor en 6) zichzelf voortdurend ontwikkelen als beroepsbeoefenaar. Deze zes competenties hangen nauw samen met de beroepshouding van de bachelor AC die is beschreven in het beroeps- en opleidingsprofiel. Dit is opgenomen in bijlage 1.

Tijdens de opleiding wordt in de beroepstaken en projecten beoordeeld of de opleidingscompetenties door de studenten worden beheerst. De opleiding hanteert hiervoor drie complexiteitsniveaus die gekoppeld zijn aan de fasen in de opleiding: propedeuse, hoofdfase en afstudeerfase. Factoren die de complexiteit bepalen zijn: complexiteit van het beroepsproduct of project, de mate waarin één of meerdere competenties integraal moeten worden toegepast en de mate van zelfstandigheid die van de student wordt gevraagd. Zichtbaar voor het panel is dat het complexiteitsniveau in de opleiding stijgt naarmate de studie vordert.

Internationale oriëntatie

Het Landelijk Beroeps- en Opleidingsprofiel hbo Accountancy is afgestemd met het beroepsprofiel van de beroepsorganisatie NBA, internationale standaarden, beroepsregels en regelgeving zoals de International Financial Reporting Standards (IFRS) en de International Standards on Auditing (ISA). De vaststelling en toetsing vinden plaats binnen de overlegstructuur van alle accountancy opleidingen in Nederland: het AC-scholenoverleg. De inhoud van de opleiding moet voldoen aan de wettelijke eisen die worden gesteld vanuit de CEA. Dit betekent dat de invulling van de opleiding ten aanzien van de kenniselementen grotendeels wordt bepaald door de theoretische eindtermen van de CEA. De CEA voldoet aan de EU-richtlijn (2006/43/EG) ten aanzien van de wettelijke controle van (geconsolideerde) jaarrekeningen.

Betrokkenheid werkveld

De opleiding ziet er op toe dat inhoud en opzet van het programma en de eindkwalificaties aansluiten bij de wensen en behoeften van het werkveld. In de Kritische Reflectie schrijft de opleiding dat het regionale werkveld afgestudeerden van de opleiding 'degelijk' vindt en dat ze vanuit een goede kennisbasis de competenties bezitten om zich snel in te werken in de beroepspraktijk. Inhoudelijk gezien legt de opleiding, mede in overleg met het regionale werkveld over directe inzetbaarheid, een licht accent op bedrijfsadministratie. AAFM biedt in de afstudeerfase aparte workshops Ethiek & Integriteit aan die mede worden verzorgd door gastdocenten uit het werkveld. Ook heeft de opleiding een omvangrijk accountancynetwerk in zuidwest Nederland. Via dit netwerk worden gastdocenten aangetrokken, kan de praktijk betrokken worden bij het onderwijs en vinden studenten stages en afstudeeropdrachten.

Overwegingen en conclusie

Het panel heeft de competenties en niveaus van de opleiding bestudeerd en constateert dat inhoud en niveau van de opleiding AC passen bij een hbo-bachelor in het domein accountancy. De opleiding hanteert voor het curriculum het Landelijk Beroeps- en Opleidingsprofiel uit 2009 en de eindtermen van de CEA. Voor het bewaken van het hbo-niveau maakt de opleiding gebruik van de generieke hbo-kernkwalificaties en de Dublin descriptoren. Deze generieke kernkwalificaties komen terug in het eindniveau van de beroepstaken van de opleiding. Het panel ziet dat de opleiding vanuit de beroepstaken, competenties en niveaus een verbinding legt naar het onderwijsprogramma en dat dit op een overzichtelijke manier is aangegeven.

Het panel constateert dat het eindniveau van de bacheloropleiding voor zowel de voltijd als duale variant goed is geborgd.

De opleiding wil zich onder meer profileren met regionale verankering, ethiek en duurzaamheid. Het panel ziet dat de opleiding hiermee een aanzet heeft gemaakt onder andere door het aanbieden van cursussen/workshops ethiek, maar dat dit nog steviger verankerd en uitgebreid kan worden in het programma. Het panel vindt het een goede ontwikkeling dat ook voor de duale variant sinds 2009 een afstudeeronderzoek is ingevoerd en dat vanaf 2012-2013 zowel de voltijd als duale variant worden beoordeeld volgens een nieuw beoordelingsformulier dat is gebaseerd op de Dublin descriptoren.

Het panel ziet dat de opleiding zich op de hoogte houdt van ontwikkelingen in het werkveld en in het vakgebied door deelname aan het landelijk overleg met verwante opleidingen en door intensieve contacten met het werkveld. Ook de alumni met wie het panel sprak, waren tevreden over de opleiding, zowel wat betreft de aansluiting op het beroep als op een vervolgstudie. Veel alumni van de voltijdvariant gaan na hun bacheloropleiding door met een vervolgopleiding.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Bevindingen

Opbouw programma

De opleiding AC is een voltijd- en duale opleiding en bestaat voor de voltijd variant uit vier studiejaar en voor de duale variant uit viereneenhalf studiejaar. De onderwijsjaar zijn elk onderverdeeld in vier blokken van tien weken met voor ieder blok eigen specifieke doelen. Het programma is zo ingericht dat stapsgewijs wordt gewerkt aan het eigen maken van de competenties die nodig zijn om de eindkwalificaties te behalen. De hoofdindeling is als volgt:

- Jaar 1: oriëntatie opleiding en oriëntatie AC voltijd en dual
- Jaar 2: verdieping beroepstaak samenstellen en verbreden beroepstaak audit en fiscaal
- Jaar 3: stage, en verdieping audit fiscale- en adviseringstaken
- Jaar 4: minor AC, voorbereiden afstuderen en afstuderen

Het studieprogramma van de voltijdse en duale variant bestaat uit twee fasen: een propedeutische fase van 60 EC en een hoofdfase van 180 EC. De Overall Toets (OAT) en het afstuderen zijn onderdeel van de hoofdfase.

Het studieprogramma van de duale variant verschilt van de voltijdse. De duale studenten gaan gedurende hun opleiding 3 keer een halfjaar werken bij een accountantskantoor, daarnaast is het curriculum in jaar 3 aan de werkperiodes aangepast. Er is gekozen voor één blok gericht op het samenstellen van de jaarrekening en één blok gericht op het houden van audits. Hierdoor is er een betere aansluiting tussen de school- en de werkperiodes. In bijlage 2 is een schematisch overzicht opgenomen van het curriculum van de voltijdse en duale variant.

Inhoud van het programma

Relatie tussen de beoogde eindkwalificaties en de inhoud van het programma

De eindkwalificaties van de opleiding zijn uitgewerkt in de domeincompetenties en deze zijn weergegeven in een competentiematrix. Hierbij is aangegeven hoe de competenties per blok en op welk niveau aan de orde komen. Voor voltijd en dual zijn daarbij verschillende competentiematrices van toepassing. Binnen deze kwartaalblokken worden de onderwerpen vooral vakgericht behandeld, terwijl integratie van kennis vooral plaats vindt in de projecten waarin verschillende beroepsproducten aan bod komen. Naast de kennis van de economische vakgebieden is er ook aandacht voor algemeen toepasbare kennis en vaardigheden als Engels, Wiskunde en Statistiek en Onderzoeksvaardigheden. Bij de studieloopbaanbegeleiding is er aandacht voor persoonlijke ontwikkeling. De onderwijscommissie is eigenaar van het proces van toedelen van competenties, eindtermen en niveau-indicatoren aan de onderwijseenheden. Voor de onderwijseenheden worden leerdoelen opgesteld die een aantoonbare relatie moeten hebben met de competenties en niveau-indicatoren. Tevens controleert de onderwijscommissie of de CEA eindtermen volledig zijn afgedekt.

Voor studenten zijn dus primair de leerdoelen van de onderwijseenheden concreet richtinggevend voor hun leerweg. De competenties en eindtermen zelf zijn voor de studenten binnen AAFM minder sturend voor hun leerweg dan de leerdoelen. De blokken (voor zowel voltijd als duaal) in de vier leerjaren bestaan uit vier leerlijnen (gebaseerd op de leerlijnen van De Bie). Deze zien er als volgt uit:

- Integrale leerlijn: projectonderwijs/leren aan de hand van de realisatie van beroepsproducten en ook leren via stages
- Conceptuele leerlijn: (werkvorm: werkcollege, groepsomvang 16 of 32 studenten)
- Vaardighedenleerlijn: (werkvorm: practicum, groepsomvang 16 studenten)
- Studieloopbaanbegeleiding: (in groepen van 16 studenten of individueel)

De opleiding heeft de domeincompetenties, beroepstaken en niveaus vastgelegd in het *Opleidingskader Accountancy 2012-2013*. Voor studenten is de relatie zichtbaar in de beroepstaak- en projectbeschrijvingen.

Het panel heeft van alle studiejaren verschillende van deze beschrijvingen bestudeerd en vindt dat de opleiding hiermee aantoont dat de inhoud van het programma de beoogde eindkwalificaties afdekt. Het panel ziet ook dat de eisen die worden gesteld aan het beoogde niveau duidelijk zijn beschreven in de studiewijzers. Studenten worden via een standaard format, per beroepstaak of project voorzien van informatie over onder meer de competenties, beroepsproducten, leerdoelen, literatuur, studiepunten, contacturen, beoordelingscriteria en toetsvormen. Het panel heeft gezien dat de opleiding binnen de minor OAT een goed trainingsprogramma heeft samengesteld. Studenten geven in het gesprek met het panel aan dat voor hen bij de start van een beroepstaak of project duidelijk is welke competenties centraal staan en aan welke leerdoelen wordt gewerkt.

Kennis en vaardigheden

De kennis en vaardigheden die studenten zich eigen moeten maken tijdens de studie zijn onderdeel van de Body of Knowledge and Skills (BoKS) van het domein Economics. Deze BoKS is gemeenschappelijk voor alle opleidingen in het domein Economics, de CEA eindtermen zijn specifiek voor de opleiding AC opgesteld.

In de Kritische Reflectie schrijft de opleiding dat één van de uitgangspunten van het onderwijsconcept is, dat het toekomstige beroep en de daarvan afgeleide beroepscompetenties, leidend zijn voor de inhoudelijke inrichting van de opleiding. De blokken zijn daarom geordend in de vorm van beroepsrelevante thema's die aansluiten op de geformuleerde competenties. In alle blokken wordt gewerkt met praktijkopdrachten die in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven zijn samengesteld en die zijn afgeleid van reële probleemsituaties op diverse gebieden, zoals het analyseren van jaarrekeningen, opzetten van een administratie, maken van een risicoanalyse met het daaraan gerelateerde controleplan, het inrichten van de administratieve organisatie en advisering. In de loop van het curriculum nemen de complexiteit en multidisciplinariteit van de praktijkopdrachten toe. In elk onderwijsblok komt de actuele beroepspraktijk aan bod bijvoorbeeld door gastsprekers, bedrijfsbezoeken en/of een advies voor een beoordeling door opdrachtgevers bij afsluiting van de praktijkopdrachten. In het *Opleidingskader Accountancy 2012-2013* staat dit verder uitgewerkt.

De opleiding gebruikt relevante en actuele literatuur, waarbij steeds de laatste druk wordt gebruikt en voorgeschreven. Voor de kernvakgebieden gebruikt de opleiding de door het AC-scholenoverleg geadviseerde literatuur. De keuze voor de literatuur wordt bepaald aan de hand van de leerdoelen die de student moet behalen. Ieder jaar wordt door de vakdocenten per vakdomein bekeken of de literatuur nog actueel is en aansluit bij de gestelde CEA eindtermen.

Het panel heeft tijdens het visitatiebezoek de studiewijzers ingezien en de bijbehorende literatuur bekeken en constateert dat de opleiding gebruik maakt van werken die standaard zijn binnen hbo Accountancy opleidingen. Het panel vindt de gebruikte literatuur van voldoende kwaliteit en niveau. De literatuur is relevant en representatief voor het domein. Op de literatuurlijst heeft het panel nog weinig Engelstalige titels aangetroffen. Het panel is van mening dat het beroep van een accountant zich steeds meer beweegt in een internationale context en raadt de opleiding aan dit ook tot uitdrukking te brengen in de keuze van Engelstalige of andere buitenlandse literatuur, zowel van boeken als van (semi-) wetenschappelijke artikelen.

In de afgelopen jaren is er, op advies van vertegenwoordigers uit de Werkveld Adviesraad (WAR), binnen het curriculum meer aandacht besteed aan bedrijfsadministratie in jaar 1 en 2 en aan ethiek en integriteit in jaar 4. Na het beleidsgesprek met de CEA (2009) is het vakgebied privaatrecht binnen het curriculum versterkt.

Onderzoeksvaardigheden

In het *Opleidingskader Accountancy 2012-2013* geeft de opleiding aan dat de domeincompetenties en de BoKS in belangrijke mate bijdragen aan de competenties die nodig zijn voor het praktijkgerichte onderzoek dat studenten van de bacheloropleiding AC moeten doen.

Het beheersen van vaardigheden voor het doen van onderzoek vindt de opleiding belangrijk. Het studieonderdeel onderzoeksvaardigheden wordt momenteel nog aan het einde van het curriculum aangeboden in blok 15. Vanaf 2013-2014 gaat men over naar een onderzoeksleerlijn die start in de propedeuse en die doorloopt tot en met jaar 4. De opleiding participeert ook in het lectoraat Finance and Sustainability, dat promotiemogelijkheden biedt en docenten traint in onderzoeksvaardigheden die zij weer kunnen gebruiken in het onderwijs aan hun studenten. Dit sluit aan bij de ontwikkelingen van de onderzoeksvaardigheden op zowel domein- als hogeschoolniveau. Het panel is van mening dat de onderzoekslijn ook moet worden doorgetrokken naar het afstudeerwerk.

Vormgeving van het programma

Didactisch concept en werkvormen

De onderwijsvisie en het didactisch concept van de opleiding AC staan beschreven in het *Opleidingskader Accountancy 2012-2013* waarin is aangegeven dat het toekomstige beroep en de daarvan afgeleide beroepscompetenties, leidend zijn voor de inrichting van het onderwijs. De beroepssituaties zijn het structurele kenmerk van de opleiding, daarnaast wordt deze gekenmerkt door aandacht voor de verticale leerlijnen voor specifieke (hoofd-) vakken en een concentrische opbouw.

In het opleidingskader van AAFM zijn de drie pijlers voor de didactische inrichting van het onderwijs benoemd, namelijk: 1. de student is ondernemend, 2. leren is kennis construeren en 3. competentiegericht onderwijs. Het onderwijs van de opleiding AC is zo ingericht dat de student een ondernemende leerhouding ontwikkelt. De achterliggende visie is dat een student om vooruitgang te kunnen boeken, gemotiveerd zal moeten werken aan opdrachten, doelgericht moet handelen ten aanzien van de eigen studieloopbaan en zelf verantwoordelijkheid moet nemen voor de eigen leerroute. Wat betreft de pijler 'leren is kennis construeren' gaat de opleiding uit van het sociaal constructivisme. Het onderwijs van de opleiding AC is zo ingericht dat de student zelf een deel van zijn kennis moet construeren om opdrachten te kunnen uitvoeren. De derde pijler, competentiegericht onderwijs, gaat uit van de focus die de opleiding legt op de ontwikkeling van het professionele handelings- en reflectievermogen van de student. De opleiding heeft de kern van dit handelingsvermogen beschreven in de opleidingscompetenties AC. De opleiding heeft het curriculum vormgegeven langs vier leerlijnen: de integrale, de conceptuele, de vaardighedenleerlijn en SLB.

De werkvormen die de opleiding toepast, zijn afgeleid van het didactisch concept en sluiten aan bij de vier leerlijnen. Theoretische kennis wordt aangeboden door middel van hoor- en werkcolleges. Vaardigheden worden aangeleerd tijdens de opdrachten bij beroepstaken en projecten. Onderwijsactiviteiten en werkvormen zijn voor de student uitdagend en stimuleren tot actief en zelfstandig leren. Voorbeelden hiervan zijn het gebruik van actuele casussen door docenten en het bespreken van actualiteiten aan de hand van artikelen uit kranten of vakbladen.

Studenten geven in de gesprekken met het panel aan dat ze tevreden zijn over de gebruikte werkvormen. Deze zijn voldoende gevarieerd zo geven ze aan en aan alle blokken zijn opdrachten of projecten verbonden. Studenten vinden dat de actualiteit en de beroepspraktijk goed tot uitdrukking komen in de beroepstaken en projecten. Dit komt met name door de inbreng van docenten en omdat de opdrachten die studenten uitvoeren afkomstig zijn uit de beroepspraktijk. Het panel ziet dat er een goede afwisseling is tussen de werkvormen en dat deze ondersteunend zijn aan het bereiken van de eindkwalificaties.

Begeleiding van studenten

Volgens het *Beleidskader Bacheloropleidingen & Associate degreeprogramma's* moet een academie een adequaat systeem van studieloopbaanbegeleiding hanteren waarin de competentieverwerving van de student centraal staat. Dit is een integraal en substantieel onderdeel van het curriculum. De eerste lijn van de studiebegeleiding is het SLB-programma. Binnen de leerlijn Studie Loopbaan Begeleiding (SLB) wordt in de vier jaren van de opleiding invulling gegeven aan deze ontwikkeling. Het uitgangspunt hierbij is dat studenten worden getoetst aan de competenties zoals omschreven in de Dublin descriptor, waarbij binnen het SLB programma drie descriptor centraal staan, namelijk: communicatie, oordeelsvorming en persoonlijke leervaardighedenontwikkeling. Deze drie descriptor zijn in de hoofdfase vanaf jaar 2 tot en met jaar 4 gekoppeld aan de competenties die vervolgens weer zijn uitgewerkt naar leerdoelen. In jaar 2 worden studenten getoetst op niveau 2, in jaar 3 en 4 op het eindniveau 3.

In de propedeuse staat SLB vooral in het teken van leren studeren en oriënteren en het eerste jaar wordt onder andere afgesloten met een assessment. Ouderejaars studenten spelen hierbij een rol via het systeem van peer tutoring.

Vanaf jaar 2 ligt de nadruk op de competentieontwikkeling van de student en wordt er een stevige verbinding gelegd tussen competentieontwikkeling en stagevaardigheden. Studenten moeten aan het eind van jaar 2 stagebekwaam zijn.

In jaar 3 en 4, de verdiepingsfase wordt een vervolg gegeven aan de competentieontwikkeling van de student. Hier wordt nadrukkelijk een verbinding gelegd tussen de competentieontwikkeling en het afstudeer- en startbekwaam zijn. De deelcompetenties die hierbij centraal staan, zijn afgeleid van de Dublin descriptor, te weten: communicatieve vaardigheden, sociale vaardigheden, kritische houding, zelfreflectie en zelfstandigheid. Deze deelcompetenties worden getoetst op niveau 3.

Tijdens de stage wordt de student begeleid door een docent van de opleiding en na afloop van de stage start de student met een zelfreflectie waarbij de methodiek van *Lumina Learning* wordt gebruikt. Vervolgens wordt tijdens het eerste gesprek met de coach een plan van aanpak opgesteld voor de invulling van de competentieontwikkeling tot aan het afstuderen (POP). De student gaat daarna zelfstandig aan het werk met het uitvoeren van activiteiten en het vormgeven van de ontwikkeling.

De taken en rollen van de begeleiding bij de stage en het afstuderen zijn voor de student helder beschreven in de stage- en afstudeerhandleiding. Studenten zijn in het gesprek met het panel positief over de begeleiding van de vakdocenten, de coaches binnen SLB en de stage- en afstudeerbegeleiders. Docenten zijn, zo geven zij aan, goed benaderbaar en bereikbaar.

Vanaf 2013-2014 gaat AAFM toe naar het vormen van intervisiegroepen onder docenten. In deze vorm kunnen docenten ervaringen met elkaar delen, vragen aan elkaar stellen en in kleinere groepen meedenken over (simulatie) cursussen. Dit is met name van belang bij het delen van ervaringen omtrent gewenste en ongewenste aspecten van afstudeerwerken.

Het uitvoeren van SLB gebeurt, onder supervisie van twee coördinatoren, door coaches en ouderejaars studenten (in de propedeuse). Als tweede lijn van studiebegeleiding en voor de studievoortgangbewaking zijn er twee studieadviseurs bij de opleiding AC, een studieadviseur voor de propedeuse en een voor de hoofdfase. Bij persoonlijke of financiële problemen of een studiebeperking kunnen studenten terecht bij het decanaat van Avans Hogeschool.

Kwaliteit van het personeel

Het personeelsbeleid van AAFM is beschreven in het *Personeelsplan AAFM 2013-2014*. De kaders voor AAFM zijn gesteld door het *Meerjarenbeleidsplan 2011-2014* en het daaruit voortvloeiende personeelsbeleid van Avans Hogeschool.

De opleiding AC is één van de vier opleidingen binnen AAFM. Het onderwijs in de propedeuse is voor BE en AC identiek. Docenten zijn dan ook vaak werkzaam bij beide opleidingen. Het AAFM docententeam voor AC bestaat per 1 augustus 2013 uit 20 docenten (totaal circa 17,5 fte). Er is een kern van docenten (15) met een vaste aanstelling.

Daarnaast werkt er een aantal docenten met een tijdelijk contract of op oproepbasis. Van deze 20 docenten zijn er 4 accountant (2 RA en 2 AA), 13 hebben een universitaire master en 3 docenten hebben een hbo-bachelor achtergrond.

De AAFM is sinds 2008 in aantal studenten (en daarmee ook in aantal docenten) gestaag gegroeid, wat het grote aantal tijdelijke aanstellingen verklaart.

Docenten hebben verschillende rollen, zoals: docent, begeleider, coach, blokcoördinator, examiner, commissielid en teamlid. Een nieuwe docent krijgt in het eerste jaar van zijn aanstelling een coach toegewezen waarmee een coachingstraject wordt ingegaan. Zes maanden na de start bij AAFM volgen nieuwe docenten de cursus pedagogisch didactische vaardigheden, die de basis vormt voor het uitgroeien tot een volwaardig docent. Het panel stelt vast dat dit ook daadwerkelijk zo gebeurt.

AAFM faciliteert de deskundigheidsbevordering van haar docenten en heeft hiervoor een scholingsplan opgesteld. Een onderdeel hiervan is het Persoonlijk Ontwikkelings Plan (POP) waarin afspraken tussen docent en leidinggevende worden gemaakt over de gewenste ontwikkeling en deskundigheidsbevordering van de docent op de korte en middellange termijn. De afspraken zijn onderwerp van gesprek tijdens de voortgangs- en beoordelingsgesprekken. AAFM vindt het belangrijk dat docenten hun vakbekwaamheid op niveau houden en verbeteren, zowel op onderwijskundig- als op vakgebied. Zo kunnen docenten gefaciliteerd worden voor deelname aan cursussen, congressen, bijscholing en ook voor participatie in vak- of brancheorganisaties. Docenten kunnen hun expertise inzetten ten behoeve van het beroepenveld of via de kenniskring van het lectoraat Finance and Sustainability. Er bestaat ook de mogelijkheid om een docentstage te volgen zodat ervaring in de praktijk kan worden opgedaan.

AAFM stimuleert het behalen van een master en het promoveren. Het streven is dat eind 2014 meer dan 70 procent van de docenten van Avans Hogeschool een graad op masterniveau heeft behaald, zoals dat is verwoord in de nota *Met passie en betrokkenheid. Meerjarenbeleidsplan 2011-2014* van Avans Hogeschool. Bij de mogelijkheid tot promotie kan het lectoraat Finance and Sustainability een rol spelen. Via dit lectoraat worden docenten gestimuleerd en getraind om hun onderzoeksvaardigheden verder te ontwikkelen. Het panel heeft gesproken met een deel van het docententeam en hun achtergronden bestudeerd en heeft kunnen vaststellen dat de docenten beschikken over ruime vakinhoudelijke expertise. Daarbij is er een goede balans tussen de kennis en ervaring binnen de vier kernvakken accountancy.

De studenten en alumni die het panel heeft gesproken zijn te spreken over de kwaliteit van de docenten. Het panel maakt uit deze gesprekken op dat de docenten didactisch zijn onderlegd en ruim voldoende inhoudelijke en praktische kennis hebben van de verschillende vakgebieden. Ook stelt het panel vast dat docenten actuele ontwikkelingen en onderwerpen oppakken en integreren in het onderwijs. Studenten waarderen dit. Het panel is wel van mening dat de integratie van nieuwe onderwerpen op een meer systematische basis kan plaats vinden door steeds recente artikelen uit vaktijdschriften toe te voegen aan de verplichte lesstof van elk vak. Dit gebeurt volgens de studenten nu nog niet.

Kwaliteit van de opleidingsspecifieke voorzieningen

Voor het onderwijs maakt de opleiding gebruik van huisvesting, voorzieningen en faciliteiten van Avans Hogeschool. Het faciliteitenbeleid wordt op hogeschoolniveau ontwikkeld. De academiedirectie kan hierop invloed uitoefenen via het directeurenoverleg. Het gebouw van Avans Hogeschool locatie Breda is modern en voorzien van diverse goed toegeruste werk- en onderwijsruimten, up-to-date ICT-voorzieningen, moderne media en audiovisuele middelen en overige voorzieningen, zoals een Grand Café, kantine, informatiebalie en winkel met reprofaciliteiten. Studenten en docenten kunnen gebruik maken van de multifunctionele leeromgeving Xplora. Studenten werken gedurende de gehele opleiding veel met een computer. De leeromgeving is hierop ingericht. In de opleiding wordt veel gebruik gemaakt van de elektronische leeromgeving Blackboard, hierin is de inhoud van de onderwijseenheden voor de studenten vastgelegd en is het tevens mogelijk om te communiceren met alle betrokkenen. De toetsresultaten worden vastgelegd in het studievoortgangssysteem Osiris. In 2007 is de locatie Breda vernieuwd en uitgebreid met onder andere studielandschappen. Sinds die tijd werkt men ook met Smartboards en zijn de mogelijkheden om draadloos te kunnen werken verbeterd door de invoering van WiFi/Eduroam. De beschikbaarheid van voldoende studieruimtes blijft een aandachtspunt voor de opleiding en AAFM door de groei van het aantal studenten. De opleiding kent een actieve studievereniging (Midas) die door de opleiding wordt gefaciliteerd bij activiteiten zoals studiereizen, introductiekampen, workshops, beroepenvoorlichting en een bedrijvendag samen met AC-kantoren.

De informatievoorziening aan studenten verloopt zowel mondeling als digitaal. Docenten zijn, zo blijkt uit de gesprekken met studenten, goed bereikbaar en benaderbaar. Daarnaast vinden studenten alle benodigde informatie en bronnen voor hun opleiding op Blackboard (studiewijzers en onderwijsmateriaal) en Osiris (studieresultaten).

Het panel heeft tijdens de bezoekdag een rondleiding gekregen door het gebouw en heeft met studenten, docenten en opleidingsmanagement gesproken over de kwaliteit van de onderwijsvoorzieningen. Het panel is van oordeel dat de opleiding beschikt over een groot aantal goed geoutilleerde en ruime werk-, les- en computerlokalen en een mediatheek met een uitgebreide collectie boeken en tijdschriften. Studenten hebben in het gesprek met het panel aangegeven dat ze tevreden zijn over de kwaliteit van de onderwijsruimten, projectlokalen en de ICT-voorzieningen. Ook over de informatievoorziening zijn zij tevreden.

Borging van de kwaliteit van de onderwijsleeromgeving

De kwaliteit van de onderwijsleeromgeving wordt op verschillende manieren bewaakt. De onderwijscommissie van de opleiding is verantwoordelijk voor de inhoud, afstemming en onderwijskundige vormgeving van het curriculum en bewaakt de actuele aansluiting bij het beroeps- en opleidingsprofiel. De opleidingscommissie adviseert, in overleg met het opleidingsmanagement, over wijzigingen in het curriculum en de afzonderlijke beroepstaken en projecten. De commissie baseert zich hierbij op het kader van de CEA, adviezen van de opleidingscommissie, het docentenoverleg en de adviezen van de WAR (Werkveld Adviesraad). Alle besluiten van de onderwijscommissie komen ter sprake in bovengenoemde overleggen en leiden waar nodig tot aanpassing van beroepstaken en projecten. De blokcoördinator is hiervoor verantwoordelijk.

Het panel stelt vast dat door de opleiding, de AAFM en de hogeschool verschillende aspecten van de onderwijsleeromgeving worden geëvalueerd. Voorbeelden van evaluaties zijn: de blokevaluaties, de voortgangsgesprekken met de blokcoördinator en studiebegeleider/ster in week 3 of 4 van een onderwijsblok, de NSE en alumni- en werkveldonderzoek. Daarnaast bewaakt de opleiding de kwaliteit van de leeromgeving door de opleidingscommissie en de Werkveld Advies Raad (WAR).

Overwegingen en conclusie

Het panel stelt vast dat de opleiding studenten een inhoudelijk goed en degelijk programma biedt dat is gebaseerd op de landelijk vastgestelde domeincompetenties en dat studenten voorbereidt op de beroepspraktijk en een vervolgopleiding in de accountancy. Alle opleidingscompetenties komen in de opleiding op verschillende niveaus aan bod. De (vier) verplichte AC kernvakken, die als een rode draad door de opleiding lopen, zorgen voor een duidelijke focus. Hierbij merkt het panel op dat het curriculum van de opleiding weinig nieuwe/innovatieve elementen bevat en dat de opleiding ervoor moet waken dat de actualiteit, in brede zin, blijvend verankerd is in het programma.

Het panel is positief over de kennis en vaardigheden die studenten door middel van de BoKS in het programma krijgen aangereikt en ziet in de inhoud van het curriculum voldoende actuele ontwikkelingen terug die spelen in de beroepspraktijk. Het panel heeft voorbeelden gezien van praktijkvraagstukken waar studenten aan werken en vindt deze voldoende relevant en actueel.

Het panel constateert dat de opleiding nog geen duidelijke doorlopende onderzoekslijn heeft en is van mening dat de opleiding voor de studenten van jaar 2, 3 en 4 extra workshops of lessen moet organiseren om hen goed voor te bereiden op het afstudeeronderzoek. Studenten hebben in het gesprek met het panel aangegeven dat ze duidelijker en beter voorbereid willen worden op het doen van onderzoek in het kader van hun afstuderen.

Het panel heeft gezien dat studenten goed worden begeleid tijdens hun studie, zowel inhoudelijk als organisatorisch. Alumni en studenten waren hierover ook erg positief. Docenten van de opleiding AC zijn zeer betrokken bij hun studenten en hebben ruim voldoende kennis van de beroepspraktijk. Het panel merkt hierbij op dat de studieloopbaanbegeleiding een sterk punt is binnen de opleiding en dat dit op een goede manier is opgezet en wordt uitgevoerd.

Het panel heeft tijdens het visitatiebezoek kennis gemaakt met (een deel van) het docententeam. Op basis van de gesprekken en de curricula vitae stelt het panel vast dat docenten over voldoende vakinhoudelijke en praktische kennis beschikken om hun studenten goed onderwijs te bieden. Het panel vindt dat de opleiding een goed en adequaat personeels- en professionaliseringsbeleid voert dat docenten stimuleert en motiveert om hun vak kennis op peil en actueel te houden en hun didactische vaardigheden steeds verder te ontwikkelen.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Bevindingen

Systeem van toetsing

In het *Toetsbeleid AAFM 2012* en de *OER Accountancy 2012-2013* heeft de academie haar toetsbeleid en uitvoering daarvan beschreven. Sinds de invoering van competentiegericht onderwijs is AAFM bezig met het ontwikkelen van nieuwe toetsvormen die parallel lopen aan de ontwikkeling van het onderwijs. Binnen AAFM is toetsing en beoordeling van competenties een integraal en richtinggevend onderdeel van het leerproces. Studenten bewijzen door middel van het afleggen van examens of zij aan de competenties voldoen.

Het *Toetsbeleid AAFM 2012* geeft inzicht in de uitgangspunten die van invloed zijn op de toetspraktijk en de manier waarop AAFM vorm geeft aan het onderhouden van een kwalitatief goed toetsbeleid. Competenties worden gedefinieerd volgens de indeling op drie niveaus naar het rapport van Verreck (2005), waarbij het niveau wordt bepaald door de complexiteit van de taak en de context, en de mate van zelfstandigheid. De indeling van Verreck is gebruikt voor de landelijke niveau-aanduiding van competenties. AAFM hanteert deze indeling.

De *OER Accountancy 2012-2013* omvat het geheel van onderwijsregels en examenbepalingen die de vorm en inhoud van het onderwijs beschrijven, de beoordeling van de studieprestaties en de wijze waarop de studiepunten worden verkregen. Ook alle organisatorische zaken betreffende het afnemen en beoordelen van toetsen en tentamens zijn hierin vastgelegd. De OER wordt jaarlijks vastgesteld en afgestemd op de kader-OER van Avans Hogeschool.

De examencommissie is verantwoordelijk voor de kwaliteitsborging van toetsing en examinering. Sinds september 2011 zijn de verschillende Accountancyopleidingen binnen Avans Hogeschool formeel één opleiding met één OER en één examencommissie met een examenkamer per academie onder een gemeenschappelijk en onafhankelijk door het College van Bestuur aangestelde voorzitter. Het taakgebied van de examencommissie is omschreven in de *Kaderregeling Examencommissies Avans Hogeschool 2012*.

De monitoring en evaluatie van de kwaliteit en uitvoering van het toetsbeleid worden onder verantwoordelijkheid van de examencommissie in belangrijke mate uitgevoerd door de toetscommissie. De examencommissie voert onderzoek uit naar de kwaliteit van toetsing en wordt hierin bijgestaan door de toetscommissie.

De toetscommissie heeft tot taak vooraf en achteraf de toetsen te beoordelen op validiteit, betrouwbaarheid en transparantie. Zij ziet er onder meer op toe dat de vooraf geaccordeerde correctievoorschriften en cesuren worden nageleefd. Dit geldt niet alleen voor de schriftelijke toetsen, maar met name ook voor afstudeeropdrachten.

Ieder kwartaal stelt de toetscommissie haar bevindingen en aanbevelingen op en communiceert deze aan de examencommissie, de directie en de onderwijscommissie.

Om de kwaliteit van toetsen te verbeteren, is een procedure 'aanleveren toetsen' opgesteld. Hierin is per activiteit het tijdpad en de verantwoordelijke beschreven. De toetsen worden steekproefsgewijs beoordeeld door de toetscommissie op basis van vastgestelde criteria en de toetscommissie geeft zo nodig directe feedback aan de samenstellers van de toetsen. Het panel stelt vast dat de toetscommissie in 2013-2014 alle toetsen van het eerste studiejaar wil screenen en van plan is dit daarna ook voor de andere studiejaar te gaan doen.

Scholing op het gebied van toetsing heeft voortdurend aandacht. Om de kwaliteit van toetsing te verbeteren en te borgen zijn er in 2012-2013 studiemiddagen georganiseerd door het projectteam 'werkgroep implementatie toetsbeleid'. In het kader van het afstuderen zijn er bijeenkomsten geweest voor het beoordelen volgens het vernieuwde beoordelingsformulier.

De verantwoordelijkheid voor het opstellen van toetsen ligt bij de examinatoren. Zij zijn door de examencommissie benoemd.

Voor studenten wordt de wijze van toetsing en beoordeling bekendgemaakt via de OER, de Studiegids, Blokboeken en de informatie op Blackboard. Bij de start van elke onderwijsperiode wordt in het instructiecollege speciale aandacht besteed aan toetsing en beoordeling. Na elke tentamenperiode worden inzagemomenten gepland. De toetsresultaten zijn (binnen 15 werkdagen) vastgelegd en verwerkt in Osiris.

Realisatie van de beoogde eindkwalificaties

Algemeen

De opleiding geeft in de kritische reflectie aan dat de student bij het afstuderen moet aantonen dat hij startbekwaam is. Tijdens het afstuderen worden alle competenties integraal getoetst aan de hand van de Dublin descriptor.

De zogenaamde meesterproef voor AC-studenten bestaat uit twee onderdelen:

1. Het afstuderen
2. De OAT

Voordat een student kan beginnen aan de afstudeeropdracht moet de afstudeerdrempel, zoals deze is vastgelegd in de *OER Accountancy 2012-2013*, zijn behaald. De afstudeeropdracht van de voltijd variant heeft een omvang van 15 EC en voor de duale variant van 10 EC. Bij de voltijd variant wordt de afstudeeropdracht uitgevoerd door twee studenten. De opleiding heeft hiervoor gekozen om de omvang en het niveau van de opdracht op deze manier te kunnen vergroten en studenten de mogelijkheid te bieden samen te kunnen sparren waardoor de productkwaliteit verhoogd kan worden. Een student die individueel een afstudeeropdracht wil uitvoeren, moet hiervoor een schriftelijk verzoek indienen bij de afstudeercoördinator. Bij de duale variant wordt de afstudeeropdracht meestal individueel uitgevoerd. De afstudeercoördinator wijst de eerste en tweede afstudeerbegeleider toe, deze zijn door de examencommissie daartoe speciaal geselecteerd.

Hoewel het afstudeertraject in duo's wordt uitgevoerd, wordt elke student individueel beoordeeld. Voor de afstudeerzitting zijn naast de begeleidende docent een tweede examinerator en extern gecommiteerde benoemd. Voorafgaand aan deze zitting heeft de bedrijfsbegeleider/opdrachtgever de studenten individueel beoordeeld. Zowel de beoordeling van de bedrijfsbegeleider als de gecommiteerde heeft de status van een advies. Het eindcijfer is het ongewogen cijfer van alle onderdelen en deze moeten alle met een voldoende zijn afgerond. Bij een onvoldoende (deel-)beoordeling is de student niet geslaagd en moet hij de scriptie herstellen of aanvullen en de mondelinge verdediging nogmaals houden. Als de herbeoordeling opnieuw onvoldoende is, moet de student een nieuwe afstudeeropdracht uitvoeren.

Daarnaast nemen studenten van de opleiding AC verplicht deel aan de landelijke OAT (Overall Toets). Hiermee wordt het eindniveau voor de drie vakgebieden AO, CB en EV geborgd. Als studenten een onvoldoende halen voor de OAT, kunnen zij geen diploma AC behalen.

Afstudeerwerk

Om een oordeel te kunnen geven over de realisatie van de beoogde eindkwalificaties van de opleiding, heeft het panel negentien afstudeeropdrachten bestudeerd. De afstudeeropdrachten zijn geselecteerd op 1) een evenwichtige spreiding van het eindcijfer in een range van zes tot negen en 2) over de jaren van afstuderen, waarbij het accent is gelegd op het laatste afstudeerjaar (2013). In bijlage 6 is een overzicht opgenomen van de studentnummers waarvan het panel het afstudeerwerk heeft bestudeerd. De meeste afstudeeropdrachten zijn gemaakt in tweetallen (voltijd), een enkele individueel (duaal). Het panel heeft de afstudeeropdrachten beoordeeld met gebruikmaking van de formulieren van de opleiding. Het panel heeft ook gekeken naar de methodische aanpak, het resultaat van het werk, het afstudeerniveau en de beoordeling van de opleiding.

Het panel stelt vast dat alle negentien afstudeerproducten voldoen aan het bachelorniveau en dat alle studenten terecht zijn afgestudeerd. Er zijn over het algemeen relevante en heldere probleemstellingen geformuleerd met logisch afgeleide deelvragen. De methoden van onderzoek zijn passend bij het doel van de opdracht. De afstudeerwerken behandelen in de meeste gevallen onderwerpen die passen bij de doelstellingen van de opleiding en hetgeen gevraagd wordt in de beroepspraktijk. Voor de meeste rapporten geldt dat deze een goede opzet/structuur hebben en er lay-outtechnisch verzorgd uitzien. Het panel heeft ook gezien dat de criteria en eisen in de afgelopen twee jaren per cohort zijn gewijzigd, met name wat betreft een verzwaring van de eisen ten aanzien van de onderzoeksvaardigheden. Voor een afstudeerwerk van twee jaren geleden golden hiervoor andere eisen dan voor 2012-2013 en 2013-2014.

Beoordeling afstudeerwerken

Het panel heeft hierbij gekeken naar de beoordeling door de opleiding. De beoordeling van het afstudeerwerk gebeurt, zoals gezegd, door de afstudeerdocent, een tweede lezer (docent van de opleiding AC) en een extern deskundige vanuit het werkveld. De opleiding gebruikt hiervoor een beoordelingsformulier.

Het panel heeft de ingevulde beoordelingsformulieren bestudeerd en heeft kunnen constateren dat er sprake is van een zorgvuldige procedure, waarbij goed te volgen is hoe de afzonderlijke beoordelaars tot hun conclusie zijn gekomen. Bij afstudeeropdrachten die door duo's zijn gemaakt, worden individuele beoordelingen ingevuld, zo stelt het panel vast. Ook zijn de eindcijfers van deze studenten niet altijd identiek, wat aangeeft dat op individueel niveau een afweging wordt gemaakt. De motiveringen/toelichting van de docenten bij de criteria zijn wisselend: soms uitgebreid, soms beknopt. Voor het panel zijn de motiveringen en oordelen herkenbaar en goed te volgen. Het panel herkent zich dan ook in het cijfermatige eindoordeel van de afstudeeropdrachten.

Tijdens de bezoekdag heeft het panel met vertegenwoordigers van het werkveld gesproken over het niveau van afgestudeerden. Zij zijn positief over het niveau van de studenten en de bruikbaarheid van de adviezen voor de organisatie. Een aantal adviezen is ook door de organisatie overgenomen. Uit de gesprekken met de afgestudeerden blijkt dat zij tevreden zijn over de aansluiting van de opleiding op de beroepspraktijk en een vervolgopleiding.

Overwegingen en conclusie

De opleiding hanteert een degelijk toetsstelsel, zo stelt het panel vast. De opleiding gebruikt een goede variatie aan toetsvormen die passen bij de onderwijsvormen, de leerdoelen en de lesstof. Het panel vindt de kwaliteit van de toetsen ruim voldoende (inhoudelijk relevante en begrijpelijke vraagstellingen/opdrachten) en stelt vast dat alle competenties op meerdere momenten in het programma worden getoetst, op een steeds hoger niveau. De beoordeling is voor studenten inzichtelijk gemaakt in de studiewijzers. Het panel is positief over het zes-ogen-principe bij de beoordeling van de afstudeeropdrachten. Het panel ziet dat de opleiding veel aandacht heeft voor de kwaliteitsbewaking van toetsen. De examencommissie en toetscommissie van de opleiding AC spelen hierin een belangrijke rol.

Het panel stelt vast dat de opleiding er in ruim voldoende mate in slaagt studenten de beoogde eindkwalificaties te laten realiseren. De afstudeeropdrachten die door het panel zijn bestudeerd en besproken met studenten, docenten en externe begeleiders zijn over het algemeen van ruim voldoende kwaliteit en tonen aan dat studenten op bachelorniveau opdrachten kunnen uitvoeren die relevant zijn voor de beroepspraktijk. Het panel vindt de cijfermatige beoordeling van de afstudeerwerken passend, studenten zijn dan ook terecht geslaagd. Het panel is van mening dat uit de afstudeerwerken van de duo's onvoldoende blijkt wie voor welke tekst verantwoordelijk is en heeft dit ook niet teruggezien in de reflectie die de student moet schrijven/aanleveren bij het afstudeerwerk.

De tevredenheid van het werkveld ten aanzien van de bruikbaarheid van de afstudeeropdrachten, vindt het panel belangrijk en positief evenals de goede aansluiting op een post-hbo of universitaire vervolgopleiding.

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

3 Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel
1 Beoogde eindkwalificaties	Voldoende
2 Onderwijsleeromgeving	Voldoende
3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	Voldoende

Overwegingen en conclusie

Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding Accountancy (voltijd en duaal) van Avans Hogeschool (locatie Breda) als **voldoende**.

4 Aanbevelingen

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

- Het panel adviseert de opleiding om meer actuele elementen en discussies rondom het vakgebied in het studieprogramma op te nemen zodat studenten daar al in een vroeg stadium kennis van kunnen nemen. De aandacht voor de actualiteit kan ook versterkt worden door studenten te stimuleren zich te abonneren op (gratis) nieuwsbrieven en 'apps' die speciaal zijn ontwikkeld voor accountancy. Door hier vervolgens in de lessen en projecten regelmatig aandacht aan te besteden, worden studenten op een natuurlijke manier geconfronteerd met actuele thema's.
- Het panel raadt de opleiding aan om samen met andere accountancy opleidingen van collega hogescholen, het werkveld en alumni af te stemmen wat de grote lijnen zijn in de vrij fundamentele (inter)nationale veranderingen binnen accountancy en na te gaan wat deze ontwikkelingen betekenen voor de kennis en vaardigheden van afstudeerders AC in de komende jaren.
- In aansluiting op het bovenstaande adviseert het panel de opleiding om steviger in te zetten op het ontwikkelen en implementeren van een internationaliseringsbeleid binnen de opleiding.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

- Het panel adviseert de opleiding om na te denken over de inrichting van een stagebureau en het inschakelen van alumni om de huidige problematiek rondom het vinden van een stageplek nu en in de toekomst het hoofd te kunnen bieden.
- Het panel raadt de opleiding aan om een heldere doorlopende onderzoeksleerlijn te ontwikkelen c.q. neer te zetten vanaf jaar 1 waarbij duidelijk is wat de beoogde eindkwalificaties zijn bij het afstudeeronderzoek. De opleiding kan hierbij gebruik maken van de bestaande infrastructuur (met name de databases in de mediatheek en het uitgebreide netwerk van alumni en het werkveld). Als voorbereiding op het afstudeeronderzoek kan de opleiding studenten stimuleren door hen artikelen te laten lezen en meningen van auteurs met elkaar te laten vergelijken.
- Om een goede en onderbouwde mening te kunnen vormen over afstudeerwerken acht het panel het zinvol en wenselijk dat afstudeerbegeleiders regelmatig met elkaar afstudeerwerken bespreken om zo een meer gedragen en gezamenlijke visie te ontwikkelen op wat een afstudeerwerk goed maakt. Dit zou de voorlichting aan studenten kunnen verbeteren alsmede het geven van de juiste inhoudelijke feedback en het aanpassen van de afstudeerbeoordelingsformulieren.
- Het panel adviseert de opleiding om jaar 4 en met name het laatste semester op een andere manier te programmeren zodat studenten meer tijd krijgen voor hun afstudeeronderzoek en het schrijven van de scriptie.

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

- Het panel adviseert de opleiding om de indicatoren rondom kwaliteitszorg verder te expliciteren en realisaties inzichtelijk en bereikbaar te maken.
- Het panel vindt het wenselijk dat de medewerker Kwaliteitszorg van de opleiding wordt ingezet als ambtelijk ondersteuner bij de Onderwijscommissie zodat er een organisatorische verbinding komt tussen de kwaliteitszorg en de onderwijsinnovaties en -beleid.
- Het panel raadt de opleiding aan om met regelmaat een zogenaamde 'midterm review' te houden/organiseren waarmee ook de rol en positie van de medewerker Kwaliteitszorg kan worden verstevigd.
- Het panel adviseert de opleiding om in de scripties een verklaring van authenticiteit te laten opnemen.

5 Bijlagen

Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding

Deze eindkwalificaties gelden zowel voor de voltijd als duale opleiding

- 1. Aanspreekpunt zijn voor cliënten in het kader van de administratieve dienstverlening*

De bachelor accountancy is in staat om op administratief gebied als aanspreekpunt voor cliënten te fungeren, om in samenspraak met de cliënt de administratie te voeren en een jaarrekening samen te stellen en te beoordelen.

- 2. Behartigen fiscale belangen cliënt*

De bachelor accountancy is in staat om fiscale belangen van een cliënt te behartigen.

- 3. Bijdragen aan de uitvoering algemene controle jaarrekening*

De bachelor accountancy is in staat om als lid van een controleteam (onder eindverantwoordelijkheid van een accountant) een bijdrage te leveren aan het uitvoeren van de algemene controle van een jaarrekening.

- 4. Adviesbehoeften onderkennen, signaleren en vervullen*

De bachelor accountancy is in staat om in contacten met cliënten eenvoudige adviesbehoeften te onderkennen, te signaleren en te vervullen.

- 5. Adequaat functioneren binnen accountantskantoor*

De bachelor accountancy is in staat om binnen de professionele organisatie van een accountantskantoor adequaat te functioneren.

- 6. Zichzelf voortdurend ontwikkelen als beroepsbeoefenaar*

De bachelor accountancy is in staat om zichzelf als beroepsbeoefenaar voortdurend te ontwikkelen.

Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma

Overzicht opleidingsprogramma voltijd

AC vt	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
Jaar 1	De omgeving van een organisatie <i>Externe quick scan</i>	De processen binnen een organisatie <i>Interne quick scan</i> <i>KNEX week</i>	Planning en verantwoording in een handelsonderneming <i>Boekhouding</i> <i>kwartaalrapportage</i> <i>Budgettering</i>	Businessplan <i>Ondernemingsplan</i>
Jaar 2	Bedrijfsprocessen Beoordeling <i>Bedrijfsprocessen</i> <i>Handelsonderneming</i>	Verslaglegging in een handelsonderneming <i>Caseware</i>	De beheersing van processen in een productie onderneming <i>Processen en Administratie</i> <i>(p-d-c-a cyclus)</i>	Externe Jaarrekening Industriële Onderneming <i>Externe Jaarrekening</i>
Jaar 3	Oprichting en Overdracht onderneming <i>Advies overdracht</i>	Stage		Verslaggeving van een dienstverlenende organisatie <i>Adviesrapport</i>
Jaar 4	Minor Accountancy (OAT) <i>Accountantsverslag</i> <i>Waarderingsopdracht</i> <i>Fiscaal advies</i>		Management Control <i>Advies processen</i> <i>Vorbereiding afstuderen</i>	Afstudeeronderzoek

Tabel 6: Curriculumopbouw VT (De beroepsproducten (integrale leerlijn) zijn cursief vermeld)

Uit Kritische Reflectie Opleiding Accountancy 2013, blz. 14

Overzicht opleidingsprogramma duaal

AC duaal	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
Jaar 1	De omgeving van een organisatie <i>Externe quick scan</i>	De processen binnen een organisatie <i>Interne quick scan</i> <i>KNEX week</i>	Planning en verantwoording in een handelsonderneming <i>Boekhouding</i> <i>kwartaalrapportage</i> <i>Budgettering</i>	Businessplan <i>Ondernemingsplan</i>
Jaar 2	Bedrijfsprocessen Beoordeling <i>Bedrijfsprocessen</i> <i>Handelsonderneming</i>	Verslaglegging in een handelsonderneming <i>Caseware</i>	Werkperiode 1	
Jaar 3	Interne en Externe jaarrekening <i>Externe jaarrekening</i>	Werkperiode 2		Organisatie beoordelen en controleren <i>Afsluitend controle rapport</i> <i>AO-handboek</i> <i>Adviesrapport</i>

Jaar 4	Oprichting en Overdracht onderneming <i>Advies overdracht</i>	Management Control <i>Advies processen</i> <i>Vorbereiding afstuderen</i>	<i>Werkperiode 3</i> <i>Afstudeeronderzoek</i>
Jaar 5	Minor Accountancy (OAT) <i>Accountantsverslag</i> <i>Waarderingsopdracht</i> <i>Fiscaal advies</i>		
<i>Tabel 7: Curriculumopbouw Duaal (De beroepsproducten zijn cursief vermeld)</i>			

Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris

De heer prof. dr. H.F.D. Hassink RA, voorzitter

De heer Hassink is ingezet als panellid vanwege zijn deskundigheid op het gebied van economisch hoger onderwijs. Als docent is hij actief (geweest) in diverse post-hbo programma's. De eerste twee hieronder genoemde programma's zijn programma's op post-hbo niveau die vergelijkbaar zijn met een professionele masteropleiding. Hij heeft in deze programma's gedoceerd en geëxamineerd naast zijn functie aan Universiteit Maastricht. In een aantal van onderstaande programma's treedt hij ook nu nog als docent/examinator op. Alle hieronder genoemde programma's zijn parttime. De deelnemers hadden bij de start van deze programma's doorgaans een afgeronde hbo-opleiding en één tot 10 jaar werkervaring. De deelnemers combineren deze opleidingen altijd met een relevante functie in de praktijk (assistent-accountant/controller, manager, hoofd administratie, risk controller etc.):

- HOFAM Qualified Controller (post-HBO, instroom vooral HEAO-Bedrijfseconomie).
Thema: externe verslaggeving en financiële analyse, risicomanagement.
- Leergang Bedrijfskunde Kamer van Koophandel Zuid-Limburg (instroom vooral HEAO-BE, HTS, HBO Personeelswerk). Thema: externe verslaggeving, management accounting, risicomanagement.
- NIVRA-Nyenrode Accountancy (instroom vooral HEAO-Bedrijfseconomie en HEAO-Accountancy). Thema: financiële analyse.
- NIVRA-Nyenrode Controlling (instroom vooral MSc en HEAO-Accountancy + verkort doctoraal)
Thema: financiële analyse.
- IBO MBA (instroom vooral hbo-ers en academici van verschillende achtergronden).
Thema: externe verslaggeving, management accounting, management control, risicomanagement.
- Academie voor Management: Leergang Management van Organisaties. Thema: externe verslaggeving, management accounting, management control, risicomanagement.
- Universiteit Maastricht - Postgraduate – MBA. Thema: externe verslaggeving, management accounting, management control, risicomanagement, corporate governance.
- Rabobank (intern) (deelnemers hbo-niveau). Thema: externe verslaggeving.
- AMEV-Nyenrode: programma voor assurantietussenpersonen (deelnemers vooral op HBO niveau). Thema: externe verslaggeving

Daarnaast heeft hij een efficiëntieprogramma opgezet voor hbo-BE/AC studenten voor overgang naar de parttime masterprogramma's van Universiteit Maastricht, waarvoor hij intensief overleg heeft gevoerd met o.a. Hogeschool Zuyd. De heer Hassink is momenteel aan de Universiteit Maastricht directeur van de Leergang Business Accounting & Information Systems dat speciaal is opgezet voor hbo'ers. Daarnaast is de heer Hassink vanuit werkervaring op de hoogte van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied. Hij heeft een groot aantal publicaties op zijn naam staan. Hij heeft door opleiding en werkervaring kennis van de accreditatiesystematiek. Hij is lid/voorzitter geweest van een tiental visitatie/accreditatiepanels van hbo-opleidingen in het financieel-economisch domein.

Opleiding:

2005	Training leiderschapsvaardigheden
1992 – 2006	Diverse korte trainingen en cursussen op het gebied van didactiek en onderzoeksvaardigheden
1990 – 1992	Universiteit Maastricht: Postdoctorale Opleiding tot Registeraccountant
1990 – 1993	Universiteit Maastricht: Opleiding Assistent-in-opleiding
1985 – 1990	Universiteit Maastricht: Bedrijfseconomie

Werkervaring:

- 1987 – heden Universiteit Maastricht (achtereenvolgens, deels gelijktijdig):
- Student-assistent
 - Universitair Docent Bedrijfseconomie,
 - Universitair Hoofddocent Bedrijfseconomie
 - Hoogleraar Bedrijfseconomie, in het bijzonder Accountantscontrole
 - Hoogleraar-directeur Postdoctorale Accountants- en Controllersopleiding
 - Voorzitter Examencommissie Business School
 - Voorzitter en lid van diverse commissies
 - Lid van de faculteitsraad
 - Voorzitter en lid van diverse verenigingen
 - Opsteller van diverse zelfstudies ivm visitaties en accreditaties
 - Vice-decaan Onderwijs School of Business and Economics
 - Lid Raad van Commissarissen Rabobank Maastricht e.o. en voorzitter Audit Committee
- 1995 – 1997 Accountant bij Accountantsdienst Rabobankgroep
- 1993 – 2005 Trainer/docent in diverse (post-) doctorale en post-hbo-programma op het gebied van management, accountancy en control
- 1990 – 2009 Auteur van een groot aantal artikelen en papers (>50) (populair en wetenschappelijk, nationaal en internationaal) op het gebied van bedrijfseconomie en accountancy

De heer drs. H. Ploeger

De heer Ploeger is ingezet vanwege zijn onderwijsdeskundigheid op het gebied van Informatica, Bedrijfseconomie en Accountancy. De heer Ploeger is senior onderwijs adviseur en docent economische opleidingen (Bedrijfseconomie en Accountancy) aan Hogeschool Windesheim en docent informatica aan Vrije Universiteit Amsterdam. Daarnaast heeft hij bijdragen geleverd aan internationale congressen in onder andere Canada, Engeland en Spanje. Voor deze visitatie heeft de heer Ploeger onze handleiding voor panelleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is hij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

- 1997 Doctoralexamen Pedagogiek en Onderwijskunde in het traject Wijsgerig Historische Pedagogiek (WHP) aan de Universiteit van Utrecht
- 1994 Eerste graads bevoegdheid Pedagogiek en Onderwijskunde
- 1981 Hbo-diploma Pedagogische Academie

Werkervaring:

- 1999 - heden - Senior onderwijs adviseur en docent Economische opleidingen (Bedrijfseconomie en Accountancy) - Hogeschool Windesheim
- Docent Informatica, faculteit Bedrijfswetenschappen - VU Amsterdam
- 1995 - heden Docent - Markus Verbeek (particuliere Hogeschool)
- 1988 - 1999 Docent Informatica - MEAO 'De Factor' later 'Landstede' in Zwolle
- 1981 - 1987 Onderwijzer lager onderwijs - Ds. J.L. Piersonschool in Hengelo

Publicatie:

'Do's and don'ts of the use of simulations in higher education' - World Conference on E-Learning in Corporate, Government, Healthcare, & Higher Education 2009 - (Volume 6)

De heer B.J.C.G. de Kock AA

De heer De Kock is ingezet vanwege zijn deskundigheid op het gebied van accountancy. De heer De Kock is werkzaam als consultant/adviseur bij Full Finance en is examinator bij Nederlandse Orde van Accountants-Administratieconsulenten (NOvAA) en Samenwerkende Registeraccountants en Accountants-Administratieconsulenten (SRA). Hij is lid van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA), subcommissie Assurance en lid van de klachtencommissie NBA. Hij is mede-auteur van de eindtermen voor de praktijkopleiding Accountancy. Regelmatig verzorgt de heer De Kock onderwijs voor accountants in het kader van Permanente Educatie. Voor deze visitatie heeft de heer De Kock onze handleiding voor panelleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is hij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

1996 – heden	Diverse verplichte permanente educatie Opleiding tot collegiaal toetser NOvAA
1995	Aanvulling tot certificerende bevoegdheid
1988 – 1992	Accountant-Administratieconsulent
1985 – 1988	H.E.A.O. (afstudeerrichting bedrijfseconomie)
1983 – 1985	Havo
1979 – 1983	Mavo

Werkervaring:

2009 – heden	Consultant/adviseur - Full Finance
2004 – 2009	Accountant/relatiebeheerder/compliance officer - Houtman Accountants & Adviseurs
2003 – 2004	Accountant/relatiebeheerder/groepsleider - Accountantskantoor HLB van Daal & Partners
2002 – 2003	Accountant/relatiebeheerder/groepsleider - Accountantskantoor Valentijn
1994 – 2002	Accountant/relatiebeheerder/groepsleider - Accountantskantoor Vullings
1988-1994	Assistent-accountant, later accountant - Accountantskantoor Govers

Overig:

2011 – heden	Lid - Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants subcommissie Assurance
2008 – 2011	Lid, later voorzitter - Commissie Vaktechniek - Nederlandse Orde van Accountants-Administratieconsulenten
2007 – heden	Examinator - vakgecommiteerde voor het vak Externe Verslaggeving - Nederlandse Orde van Accountants-Administratieconsulenten
2006 – heden	Examinator - examencommissie Samenwerkende Registeraccountants en Accountants-Administratieconsulenten
2005 – heden	Collegiaal toetser - Samenwerkende Registeraccountants en Accountants-Administratieconsulenten
2004 – heden	Examinator - examencommissie Nederlandse Orde van Accountants-Administratieconsulenten
2003 – heden	Collegiaal toetser - Raad van Toezicht Nederlandse Orde van Accountants-Administratieconsulenten

De heer M. Teeken

De heer Teeken is ingezet als studentlid. Hij volgt de opleiding Accountancy bij Zuyd Hogeschool. De heer Teeken is representatief voor de primaire doelgroep van de opleiding en beschikt over studentgebonden deskundigheden met betrekking tot de studielast, de onderwijsaanpak, de voorzieningen en de kwaliteitszorg bij opleidingen in het domein. Voor deze visitatie is de heer Teeken aanvullend individueel geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

2012 - heden Accountancy, Zuyd Hogeschool te Sittard
2011 - 2012 Accountancy, Fontys Hogeschool te Eindhoven
2009 - 2011 Accountancy, Zuyd Hogeschool te Sittard
2004 - 2009 Havo, Bernardinuscollege te Heerlen

Werkervaring:

2013 - heden Stage afdeling Finance and Control, team accounting - Zuyd Hogeschool
2010 - heden Puts Groenbeheer & Loonwerk
2007 - heden Aannemersbedrijf Winkens

Mevrouw drs. C.W.G.P. van Pelt

Mevrouw Van Pelt is ingezet als NQA-auditor. Mevrouw Van Pelt werkte tot 2013 als onderwijsmanager aan het Instituut voor Lerarenopleidingen bij Hogeschool Rotterdam. Daarvoor heeft zij gewerkt als hoofd onderwijs bij de Academie voor Beeldende Kunst en Vormgeving Maastricht van Hogeschool Zuyd. In 2013 heeft zij de training voor secretarissen bij de NVAO gevolgd en sinds dat jaar werkt zij voor Netherlands Quality Agency. Mevrouw Van Pelt heeft vanwege haar eerdere functies, onder andere als onderwijskundig adviseur binnen verschillende hogescholen, ruime ervaring met visitaties.

Opleiding:

2013 Training secretaris - NVAO
1988 PR en Communicatie - NGPR A Nijmegen
1985 Radboud Universiteit Nijmegen - Wetenschapsjournalistiek (certificering)
1980 Universiteit Utrecht – Kunstgeschiedenis (doctoraal)
1976 Radboud Universiteit Nijmegen – Kunstgeschiedenis en Archeologie (kandidaats)
1972 Gymnasium A

Werkervaring:

2013 - heden Senior auditor/advisuer - Netherlands Quality Agency
2008 - 2013 Onderwijsmanager Instituut voor Lerarenopleidingen VO/BE, Hogeschool Rotterdam
2005 - 2008 Hoofd Onderwijs, Academie voor Beeldende Kunst en Vormgeving Maastricht, Hogeschool Zuyd
2006 - 2008 F FECTIS, Organisatie + Innovatie
Onderwijskundig adviseur tijdens accreditatietrajecten, Noordelijke Hogeschool en Christelijke Hogeschool Leeuwarden en Hogeschool Utrecht
2003 - 2005 Senior beleidsmedewerker Strategie- en Beleidsontwikkeling, Universiteit Maastricht
1998 - 2003 Senior Beleidsmedewerker Staf Personeel & Organisatie, Radboud Universiteit Nijmegen
1988 - 1994 Hoofd Communicatie en Voorlichting, RAAP Archeologisch Adviesbureau Amsterdam
1984 - 1988 Beleidsmedewerker Kunstzinnige Vorming, Studiecentrum voor Volwasseneneducatie
1981 - 1984 Projectleider Kunsteducatieproject, Kunsthistorisch Centrum Amsterdam
1980 - 1988 Docente Kunstgeschiedenis en Cultuurbeschouwing, Koninklijke Academie voor Kunst en Vormgeving 's-Hertogenbosch, HTS Tilburg, Stichting Gerlach 's-Hertogenbosch

Overig

1994 – 2000 Bestuursvoorzitter Stichting Kunstzinnige Vorming (KUVVO), Woerden
1994 – 2000 Curator Stadsmuseum Woerden
1985 – 1987 Bestuurslid, Instituut Kunstzinnige Vorming, Utrecht
1981 – 1987 Examinator examens Tehatex (Tekenen, Handvaardigheid, Textiele werkvormen)

Bijlage 4: Bezoekprogramma

Dag 1 - 23 oktober

Plaats	Tijdstip	Programmaonderdeel	Deelnemers
Receptie Hogeschoollaan	12.15 uur	Ontvangst	NQA panel Inge Mijvis
HF304	12.30 – 13.30 uur	Lunch en kennismaking	Dhr. prof. dr. H.F.D. Hassink RA Dhr. drs H. Ploeger Dhr. B.J.C.G. de Cock AA De heer M. Teeken Mevr. drs C.W.G.P. van Pelt
HF313	13.30 – 18.30	Materiaalbestudering: - Studiemateriaal - Studentmateriaal - Alle door NQA geselecteerde scripties	Dhr. prof. dr. H.F.D. Hassink RA Dhr. drs H. Ploeger Dhr. B.J.C.G. de Cock AA De heer M. Teeken Mevr. drs C.W.G.P. van Pelt
	15.30 – 16.15 uur	Spreekuur	Medewerkers/Studenten
	15.30 uur	rondleiding (± ½ uur, tijd in overleg)	

Dag 2 - 24 oktober

Aanwezig uiterlijk HF309	Tijdstip gesprek HF313	Programmaonderdeel	Deelnemers
08.00 uur	08.30 – 09.15 uur	Blok Inhoud I: afstuderen	<i>Bedrijfsbegeleiders:</i> Mevr. A. Lampert Dhr. E. Venhuizen Dhr. P. Engel Dhr. R. Rademakers <i>Docentbegeleiders:</i> Dhr. drs.T. Vos Dhr. drs. E. Zijlmans Dhr. drs. O. Rozendal
9.00 uur	09.30 – 10.15 uur	Blok Inhoud II: afstudeerfase	Michelle Hoogvliet Max Nabbe Rick van Nispen Salem Kurdi Ashraf Khannich Waan Rungkiatwong

10.00 uur	10.30 – 11.15 uur	Blok Inhoud III: propedeuse en hoofdfase	Pim Dillisse (2) Johnny Eggebeen (2) Danique Cuppen (3) Valerie van Schendel(4) Jeroen van Kruiningen (3) Dennis Henderiks (4) Kevin Kleinman (4) Kelvin Beuk (2) Niels van Herk (1) Nathasja Vlietstra (1)
11.00 uur	11.30 – 12.15 uur	Gesprek met docenten	Dhr. drs.T.Vos Dhr. drs. O. Rozendal Mevr. S. Heijstermann Bsc Mevr. mr. L. van Abbema Mevr. drs. L. Verbon Dhr. drs. I. Ronner Mevr. M. van der Kaa AA/Bsc
In HF 304	12.15 – 13.15 uur	Lunchpauze + overleg / extra bestuderen materiaal	Dhr. prof. dr. H.F.D. Hassink RA Dhr. drs H. Ploeger Dhr. B.J.C.G. de Cock AA De heer M. Teeken Mevr. drs C.W.G.P. van Pelt
12.45 uur	13.15 – 14.00 uur	1 ^e gesprek met opleidingsmanagement	Dhr. drs. E. van Sprundel Dhr. ir. E. Verlangen Dhr. R. Theunis Bsc
13.45 uur	14.15 – 15.00 uur	Blok Borging	Dhr. R. Theunis Bsc Dhr. T. Dierckx Bsc Dhr. drs. J. P. Schilderinck Mevr. M. van der Kaa Bsc Mevr. P. Hendriks RA Dhr. drs. A. Kemps Dhr. M. Partouns
	15.15 – 15.45 uur	Eventuele extra gesprekken	Nader bepaald door het panel
	15.45 – 16.45 uur	Beoordelingsoverleg Panel	Dhr. prof. dr. H.F.D. Hassink RA Dhr. drs H. Ploeger Dhr. B.J.C.G. de Cock AA De heer M. Teeken Mevr. drs C.W.G.P. van Pelt
16.30 uur	16.45 – 17.30 uur	Eventueel 2 ^e gesprek opleidingsmanagement, inclusief afronding	Dhr. drs. E. van Sprundel Dhr. ir. E. Verlangen Dhr. R. Theunis Bsc Dhr. drs.T. Vos Mevr. drs. R. de Baat

Bijlage 5: Bestudeerde documenten

Standaard 1

- Beroeps- en opleidingsprofiel Hbo Accountancy (2009)
- Beroeps- en opleidingsprofiel Hbo Accountancy (2012)
- Eindtermen theoretische Accountantsopleiding 2008, versie 2013
- Opleidingskader Accountancy 2012-2013
- Alumnionderzoek AAFM, nov.dec. 2012
- *Met passie en betrokkenheid*. Meerjarenbeleidsplan 2011-2014
- Notitie Vereniging Hogescholen: Standaard Bachelor of Business Administration (2012)
- Overzicht personeel AAFM per 1 november 2012
- Toetsbeleid AAFM 2010-2013 (versie 2012-2013)

Standaard 2

- OER Accountancy 2012-2013
- Opleidingskader Accountancy 2013
- Studiegids AAFM 2012-2013
- AC VT boekenlijst 2012-2013
- AC duaal boekenlijst 2012-2013
- Beleidskader Bacheloropleidingen & Associate degreeprogramma's (2012)
- Eindtermen theoretische Accountantsopleiding 2008
- Notitie Integrale Kwaliteitszorg 2013-2017
- Kwaliteitsplan Handleiding "Kwaliteit is vanzelfsprekend" 2007
- *Met passie en betrokkenheid*. Meerjarenbeleidsplan 2011-2014
- NQA – visitatie Avans Hogeschool; opleidingen Bedrijfseconomie en Accountancy, 2007
- Organisatie- en Inrichtingsplan 2013-2014
- Personeelsplan AAFM 2012-2014
- Studieloopbaanbegeleiding bij AAFM

Standaard 3

- Afstudeerwijzer Accountancy 2012-2013
- OER Accountancy 2012-2013
- Opleidingskader Accountancy 2012-2013
- Stagewijzer Accountancy 2012-2013
- Toetsbeleid AAFM 2012
- Beroeps- en opleidingsprofiel Hbo Accountancy (2012)
- Kaderregeling Examencommissies Avans Hogeschool 2012
- NQA – visitatie Avans Hogeschool; opleidingen Bedrijfseconomie en Accountancy, 2007
- Studiegids AAFM 2012-2013
- Benchmark OAT tot en met januari 2013

Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken

2015529
2024054/2024055
2007993
2022951/2018713
1114617/2010418
2016172/2033495
2019769/2017383
2021952
2025688/2026386
2028428/2027859
2017210
2015640
2018498/2015670
2014079
2027236/2025868
2027329/2029623
2026825/2025524
2020420

Bijlage 7: Verklaring van volledigheid en correctheid

Netherlands Quality Agency

Verklaring van volledigheid en correctheid van de informatie

Betreffende de visitatie van de opleiding:

Accountancy Breda (voltijd en duale variant)

Instelling: AVANS Hogeschool

Visitatiedatum: 23 en 24 oktober 2013

Ondergetekende: *ir. E.A. Verlanger*

vertegenwoordigend het management van de genoemde opleiding,

in de functie van: *directeur*

verklaart hierbij dat alle informatie ten behoeve van de visitatie van de genoemde opleiding in volledigheid en correctheid ter beschikking wordt gesteld, waaronder informatie over alternatieve afstudeerroutes die momenteel en/of gedurende de afgelopen 6 jaar (hebben) bestaan, zodat het visitatiepanel tot een op juiste feiten gebaseerde oordeelsvorming kan komen.

Handtekening:

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'E.A. Verlanger'.

Datum:

30-9-2013